

La Qüestió del Paradigma

Genealogies de l'Emergència en l'Art Contemporani a Catalunya

La Cuestión del Paradigma

Genealogías de la Emergencia en el Arte Contemporáneo en Cataluña

Dipòsit Legal: B-17488-2011

paradigma

(Del lat. *paradigma*, i aquest del gr. παράδειγμα)

1. *m.* Exemple o exemplar.

2. *m.* [Ling.] Cada un dels esquemes formals en què s'organitzen les paraules nominals i verbals per a les seves respectives flexions.

3. *m.* [Ling.] Conjunt els elements del qual poden aparèixer alternativament en algun context especificat; p. ex., *nen, home, gos*, poden figurar a *El ~ es queixa*.

paradigma

(Del lat. *paradigma*, y este del gr. παράδειγμα)

1. *m.* Ejemplo o exemplar.

2. *m.* [Ling.] Cada uno de los esquemas formales en que se organizan las palabras nominales y verbales para sus respectivas flexiones.

3. *m.* [Ling.] Conjunto cuyos elementos pueden aparecer alternativamente en algún contexto especificado; p. ej., *niño, hombre, perro*, pueden figuraren *El ~ se queja*.

Introducció

Introducción

Aquest projecte pren com a punt de partida la constatació de l'interès per l'escena de l'art actual a Catalunya. A partir d'una sèrie d'exposicions i produccions crítiques, la visibilitat que estan adquirint els artistes joves ha assolit un grau d'interès que ha tingut ressò fins i tot en els mitjans de comunicació generalistes. En un camí d'anada i tornada, a partir d'aquest consens públic, el camp de l'art català sembla que ha naturalitzat una visió generacional: com a elements paradigmàtics en una successió gramatical, els artistes semblen intercanviables, de la mateixa manera que les institucions que els donen suport o els agents que participen en el desenvolupament d'aquesta escena, en un anuncii continuat de novetat que, al mateix temps, remet a fórmules estructurals anteriors. En altres paraules: el relat que s'explica del present té una estructura narrativa que és possible reconstruir a partir de genealogies coincidents o antagòniques.

Aquest projecte pretén fer visible la lògica que regeix les pràctiques que s'han establert com a canòniques en el desenvolupament de l'escena. Es tracta d'investigar les formes de constitució d'aquells elements paradigmàtics, intercanviables gramaticalment parlant: a partir d'una ànalisi del camp de l'art en què té lloc l'emergència artística, l'exposició es desenvolupa en diferents relats presentats a mode de documentació a partir dels quals s'ordena la complexitat del desenvolupament de l'escena artística actual.

Si fem una analogia amb el cinema o la novel·la, es tracta d'un projecte coral, que aglutina moltes veus —idealment, “totes les veus”, a partir de la documentació, de la investigació i d'entrevistes realitzades a nombrosos agents— a partir de l'acció comisarial: l'espectador també està invitat a funcionar com un editor per donar pas a interpretacions, divergències o aportacions al relat. Cada una de les lectures potencials, les identificacions o els desacords constitueix una interpretació que cal sumar. Es a dir, a mesura que el context s'anuncia com una discussió, es planteja la possibilitat de participació en la seva pròpia construcció.

Este proyecto toma como punto de partida la constatación del interés por la escena del arte actual en Cataluña. A partir de una serie de exposiciones y producciones críticas, la visibilidad que están adquiriendo los artistas jóvenes ha alcanzado un grado de interés que ha tenido eco incluso en los medios de comunicación generalistas. En un camino de ida y vuelta, a partir de ese consenso público, el campo del arte catalán parece haber naturalizado una visión generacional: como elementos paradigmáticos en una sucesión gramatical, los artistas parecen intercambiables, del mismo modo que las instituciones que los apoyan o los agentes que participan en el desarrollo de esta escena, en un anuncio continuado de novedad que, al mismo tiempo, remite a fórmulas estructurales anteriores. En otras palabras: el relato que se cuenta del presente tiene una estructura narrativa que es posible reconstruir a partir de genealogías coincidentes o antagónicas.

Este proyecto pretende hacer visible la lógica que rige las prácticas que se han establecido como canónicas en el desarrollo de la escena. Se trata de investigar las formas de constitución de esos elementos paradigmáticos, intercambiables gramaticalmente hablando: a partir de un análisis del campo del arte donde la emergencia artística tiene lugar, la exposición se desarrolla en diferentes relatos presentados a modo de documentación a partir de los cuales se ordena la complejidad del desarrollo de la escena artística actual.

Si hacemos una analogía con el cine o la novela, se trata de un proyecto coral, que aglutina muchas voces —idealmente, “todas las voces”, a partir de la documentación, de la investigación y de entrevistas realizadas a numerosos agentes— a partir de la acción comisarial: el espectador también está invitado a funcionar como un editor para dar paso a interpretaciones, divergencias o aportaciones al relato. Cada una de las lecturas potenciales, las identificaciones o desacuerdos, constituyen una interpretación a sumar. Es decir, a medida que el contexto se anuncia como una discusión, se plantea la posibilidad de participación en su propia construcción.

01.

El règim de convocatòries d'art emergent

El régimen de convocatorias de arte emergente

Calendari anual

Idenitat

1.500 euros (honoraris) + 2.500 euros (producció) + 1.750 euros (diètes i desplaçaments)

Termini presentació: 12 març

Concurs d'Arts Visuals Premi Miquel Casablancas

Modalitat d'obra: 3.000 euros

Modalitat de projecte: 4.000 euros

Termini presentació: 17 abril

Can Felipa junto a Espai Zero1/Sala 15 d'Olot

Comissariat: 5.000 euros

Termini presentació: 4 juny

Can Felipa junto a Trans_Art_Laboratori

Creació artística. Modalitat de projecte: 1.200 euros (honorarios) + 1.900 euros (producció)

Creació artística. Modalitat d'obra: 700 euros

Termini presentació: 4 juny

Terrassa Comissariat 2011

Comissariat: 8.000 euros

Termini presentació: 9 juliol

Beca Ciutat d'Olot

Arts Visuals: 10.000 euros (entre un i tres projectes)

Projectes de comissariat: 4.500 euros

Termini presentació: 30 setembre

Sala d'Art Jove de la Generalitat de Catalunya

Projecte de creació: 800 euros

Projecte de investigació: 800 euros

Projecte d'edició: 1.500 euros

Projecte d'educació: 1.200 euros

Tutorial: 1.200 euros

Termini presentació: 15 octubre

BCN Producció 11

3.000 euros (honorarios) + 5.000 euros (producción)

Termini presentació: 20 novembre

(Aquest calendari de convocatòries ha estat elaborat amb les dades de les bases públiques de 2010)

Concursar en programes de beques o premis d'art jove és la manera segons la qual s'organitza i es legitima l'entrada dels artistes en el camp de l'art. Ser seleccionat suposa un ajut econòmic i una presència pública que els doten de la possibilitat d'entaular relació amb el circuit d'agents professionals i amb les institucions que poden donar suport al seu treball en el futur.

Calendario anual

Idenitat

1.500 euros (honorarios) + 2.500 euros (producción) + 1.750 euros (dietas y desplazamientos)

Plazo presentación: 12 marzo

Concurs d'Arts Visuals Premi Miquel Casablancas

Modalidad de obra: 3.000 euros

Modalidad de proyecto: 4.000 euros

Plazo presentación: 17 abril

Can Felipa junto a Espai Zero1/Sala 15 d'Olot

Comisariado: 5.000 euros

Plazo presentación: 4 junio

Can Felipa junto a Trans_Art_Laboratori

Creación artística. Modalidad de proyecto: 1.200 euros (honorarios) + 1.900 euros (producción)

Creación artística. Modalidad de obra: 700 euros

Plazo presentación: 4 junio

Terrassa Comissariat 2011

Comisariado: 8.000 euros

Plazo presentación: 9 julio

Beca Ciutat d'Olot

Artes Visuales: 10.000 euros (entre uno y tres proyectos)

Proyectos de comisariado: 4.500 euros

Plazo presentación: 30 septiembre

Sala d'Art Jove de la Generalitat de Catalunya

Proyecto de creación: 800 euros

Proyecto de investigación: 800 euros

Proyecto de edición: 1.500 euros

Proyecto de educación: 1.200 euros

Tutorial: 1.200 euros

Plazo presentación: 15 octubre

BCN Producció 11

3.000 euros (honorarios) + 5.000 euros (producción)

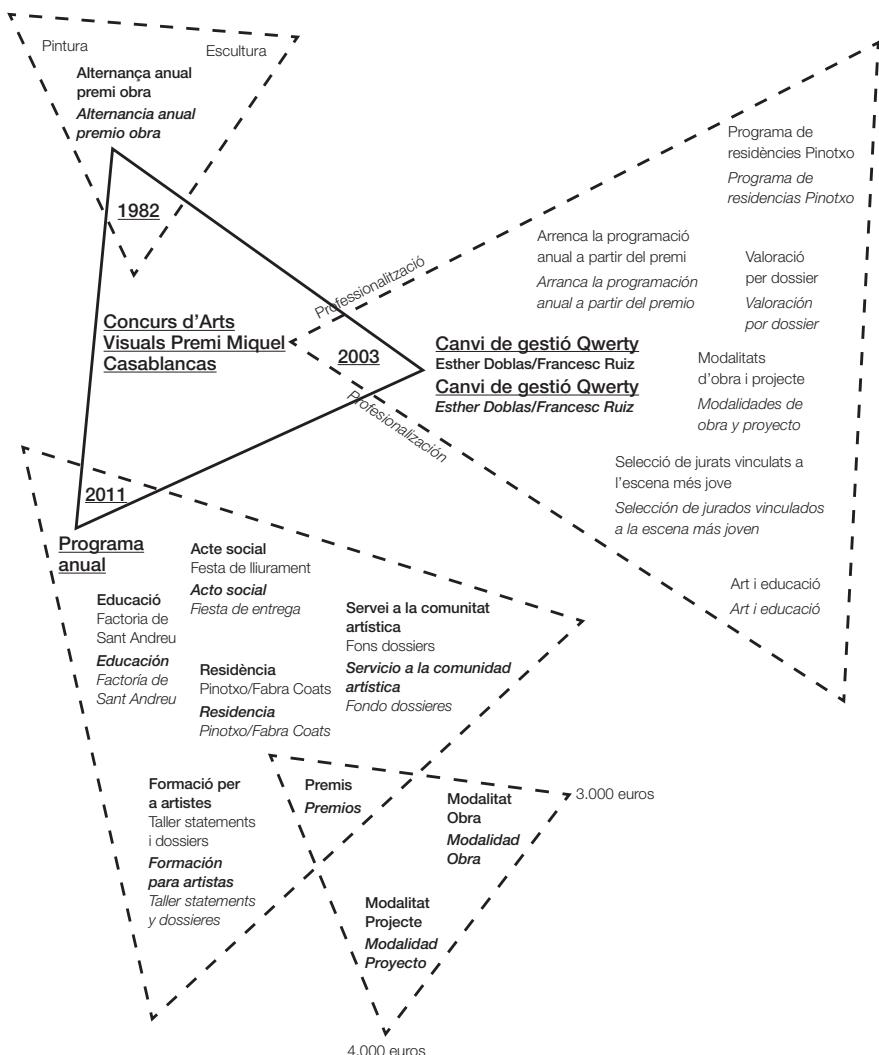
Plazo presentación: 20 noviembre

(Este calendario de convocatorias ha sido elaborado con los datos de las bases públicas de 2010)

Concursar en programas de becas o premios de arte joven es el modo en que se organiza y se legitima la entrada de los artistas en el campo del arte. Ser seleccionado supone una ayuda económica y una presencia pública que los dotan de la posibilidad de establecer relación con el circuito de agentes profesionales e instituciones que pueden apoyar su trabajo en el futuro.

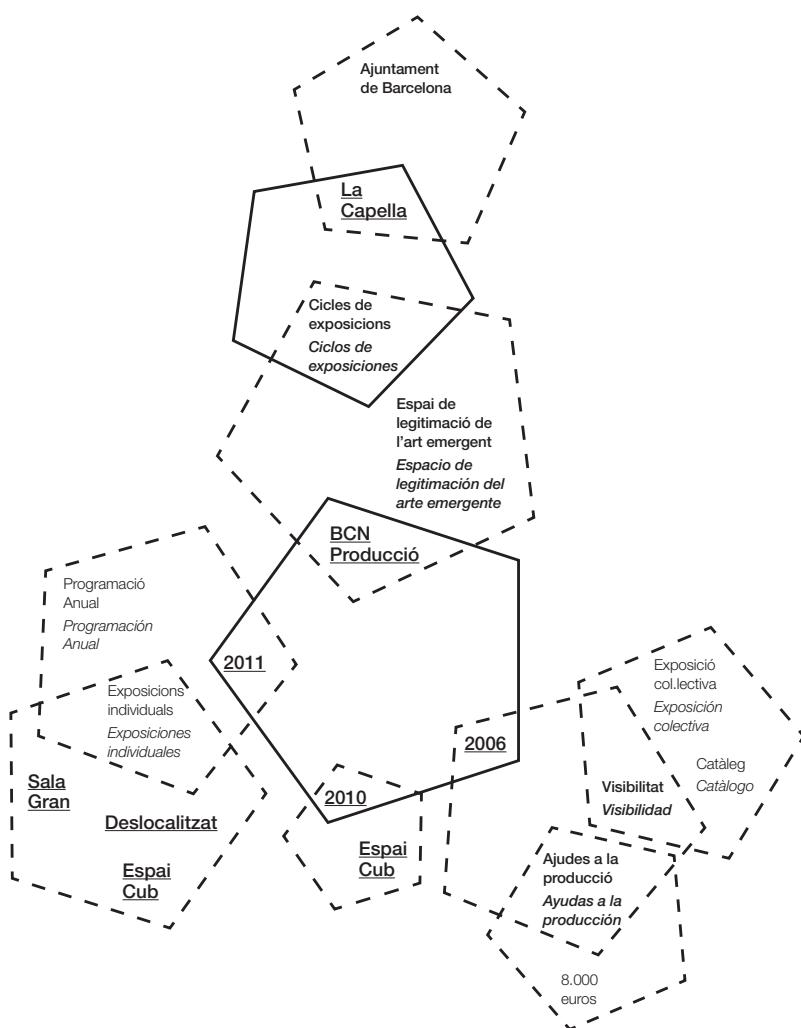
Concurs d'Arts Visuals Premi Miquel Casablancas

Concurso de Artes Visuales Premio Miquel Casablancas

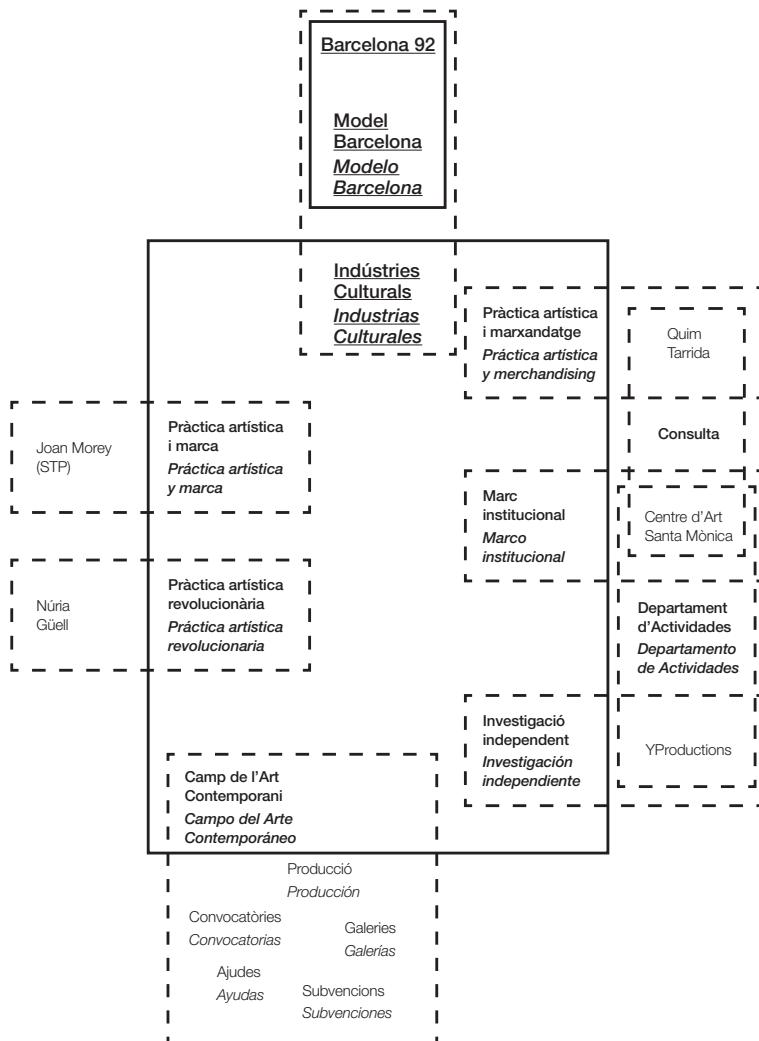
Fundat en memòria d'un líder sindical, un dels fundadors del PSC, el Premi Miquel Casablancas té vint-i-nou anys d'antiguitat i s'ha convertit en la cita més important per als artistes joves a Catalunya, no només pel que fa al premi, sinó per la programació que es genera a partir d'ell a Sant Andreu Contemporani.

Fundado en memoria de un líder sindical, uno de los fundadores del PSC, el Premi Miquel Casablancas tiene veintinueve años de antigüedad y se ha convertido en la cita más importante para los artistas jóvenes en Cataluña, no sólo en cuanto al premio, sino por la programación que se genera a partir de él en Sant Andreu Contemporáneo.

Barcelona ProduccióBarcelona Producción

Barcelona Producció és la convocatòria de l'Ajuntament de Barcelona per a la producció artística. Regida per un jurat de tres especialistes cada any, ha evolucionat des d'estar centrada en el seguiment de la producció, amb una exposició col·lectiva com a mostra dels seus resultats, a l'actual fórmula, amb la qual s'articula un verdader cicle de programació a La Capella.

Barcelona Producció es la convocatoria del Ayuntamiento de Barcelona para la producción artística. Regida por un jurado de tres especialistas cada año, ha evolucionado desde estar centrada en el seguimiento de la producción, con una exposición colectiva como muestra de sus resultados, a la actual fórmula, con la que se articula un verdadero ciclo de programación en La Capella.

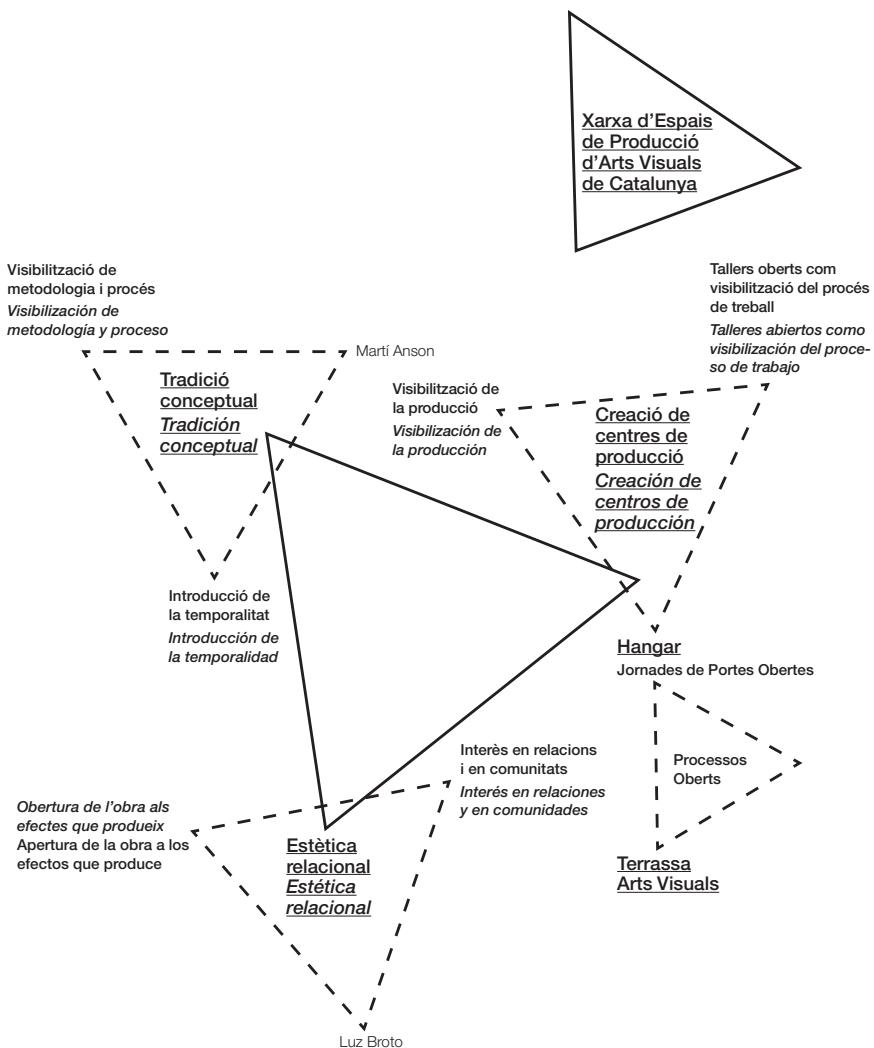
El discurs sobre la produccióEl discurso sobre la producción

Després del fenomen de Barcelona'92, la comprensió de la cultura com un teixit econòmic i la intel·lecció política del camp de l'art com una indústria cultural han creat el brou de cultiu per a una reflexió sobre l'art contemporani com a producció econòmica i material. Des de treballs d'artistes a col·lectius com YP, el Centre d'Art Santa Mònica va ser durant diversos anys la institució que va impulsar la discussió sobre aquestes condicions.

Después del fenómeno de Barcelona'92, la comprensión de la cultura como un tejido económico y la intelección política del campo del arte como una industria cultural, han creado el caldo de cultivo para una reflexión sobre el arte contemporáneo como producción económica y material. Desde trabajos de artistas a colectivos como YP, el Centro d'Art Santa Mònica fue durante varios años la institución que impulsó la discusión sobre esas condiciones.

La legitimació de l'obra en procés

La legitimación de la obra en proceso

Paral·lelament a l'articulació d'una xarxa de centres de producció, impulsats a partir de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya, i a la creació d'Hangar a Barcelona, al llarg de l'última dècada s'ha produït un enorme interès per fer visibles els processos de treball dels artistes, per a la qual cosa les institucions han anat adaptant a poc a poc les seves sales i les seves maneres de treballar a aquesta inserció de temporalitat a l'exposició.

En paralelo a la articulación de una red de centros de producción, impulsados a partir de la Asociación d'Artistas Visuals de Catalunya, y a la creación de Hangar en Barcelona, a lo largo de la última década se ha producido un enorme interés por hacer visibles los procesos de trabajo de los artistas, para lo que las instituciones han ido poco a poco adaptando sus salas y modos de trabajo a esa inserción de temporalidad en la exposición.

L'espai de l'acció comissarial

El espacio de la acción comisarial

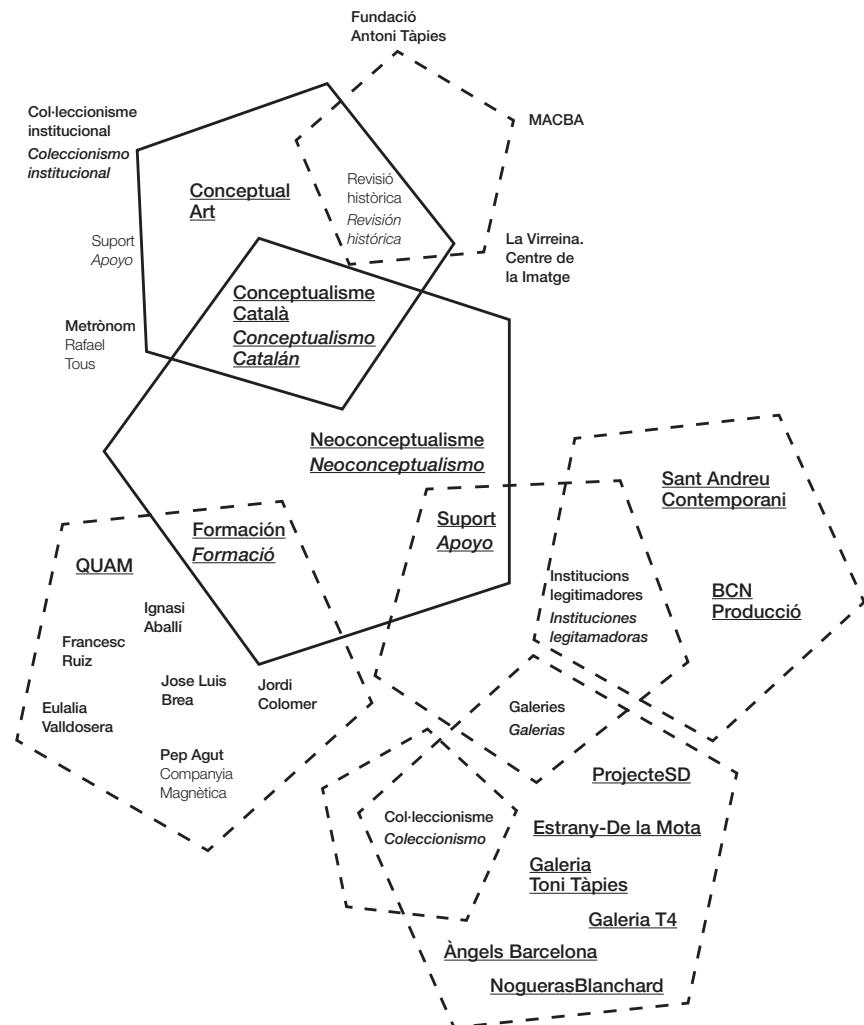
<u>Artistes</u> <u>Artistas</u>	<u>Comissaris</u> <u>Comisarios</u>	<u>Institucions</u> <u>Instituciones</u>
Museu Nacional d'Art Portatil Ignasi Duarte Didac P. Lagarriga	Espais móbils <i>Espacios móviles</i>	Espais de reflexió <i>Espacios de reflexión</i>
UMPA Cristian Añó David Armengol		Salir a la calle y disparar al azar David G. Torres
Take Away Martí Manen		Visual Essays Creatures
		Se busca laPinta
	Espais domèstics alternatius <i>Espacios domésticos alternativos</i>	Se Alquila Luisa Ortizéz
Message From Barcelona Jorge Bravo	Pis compartit 22a	Sala Hab Martí Manen
La Garita Ignacio Martín Andrés	Halfhouse Alberto Peral Sinead Spelman	

Malgrat la manca de llocs en els quals poden desenvolupar el seu treball i gràcies a la relació de complicitat generacional amb els artistes, existeix una gran quantitat de comissaris independents a l'escena catalana. Des de mitjan noranta, s'han anat desenvolupant nombrosos projectes de comissariat experimental, majoritàriament duts a terme de forma autogestionada o privada en espais domèstics o llocs menors de grans estructures institucionals.

A pesar de la falta de lugares donde desarrollar su trabajo y gracias a la relación de complicidad generacional con los artistas, existe una gran cantidad de comisarios independientes en la escena catalana. Desde mediados de los noventa, se han desarrollado numerosos proyectos de comisariado experimental, en su mayoría llevados a cabo de forma autogestionada o privada en espacios domésticos o lugares menores de grandes estructuras institucionales.

Pràctiques artístiques neoconceptuals

Prácticas artísticas neoconceptuales

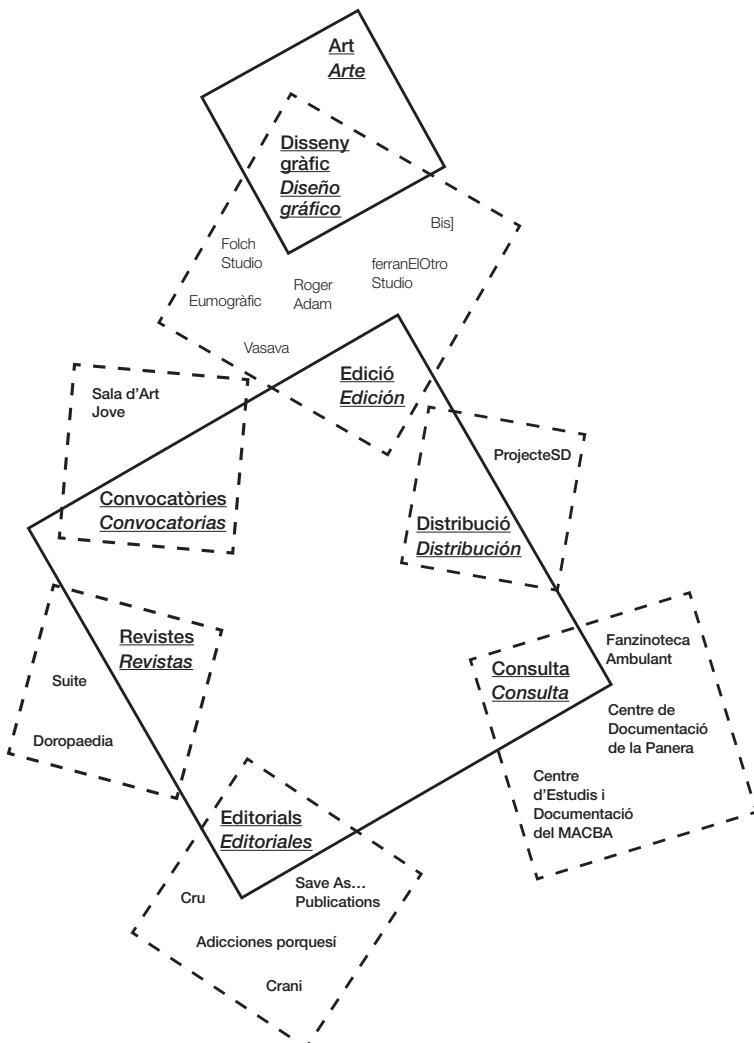

L'art conceptual va agafar com a premissa a finals dels anys cincuenta la importància de la idea sobre la producció material, és a dir, el concepte que s'ha de transmetre preval per sobre la producció material que constitueix el seu suport o vehicle. Amb metodologies properes a les de la ciència i recursos estètics agafats de l'administració, s'ha convertit en el marc d'experiència fonamental per al treball artístic en el present, tant a nivell internacional com a partir de la forta tradició catalana de conceptualisme de la dècada dels setanta.

El arte conceptual tomó como premisa a finales de los años cincuenta la importancia de la idea sobre la producción material, es decir, el concepto a transmitir prevalece sobre la producción material que constituye su soporte o vehículo. Con metodologías cercanas a las de la ciencia y recursos estéticos tomados de la administración, se ha convertido en el marco de experiencia fundamental para el trabajo artístico en el presente, tanto a nivel internacional como a partir de la fuerte tradición catalana de conceptualismo de la década de los setenta.

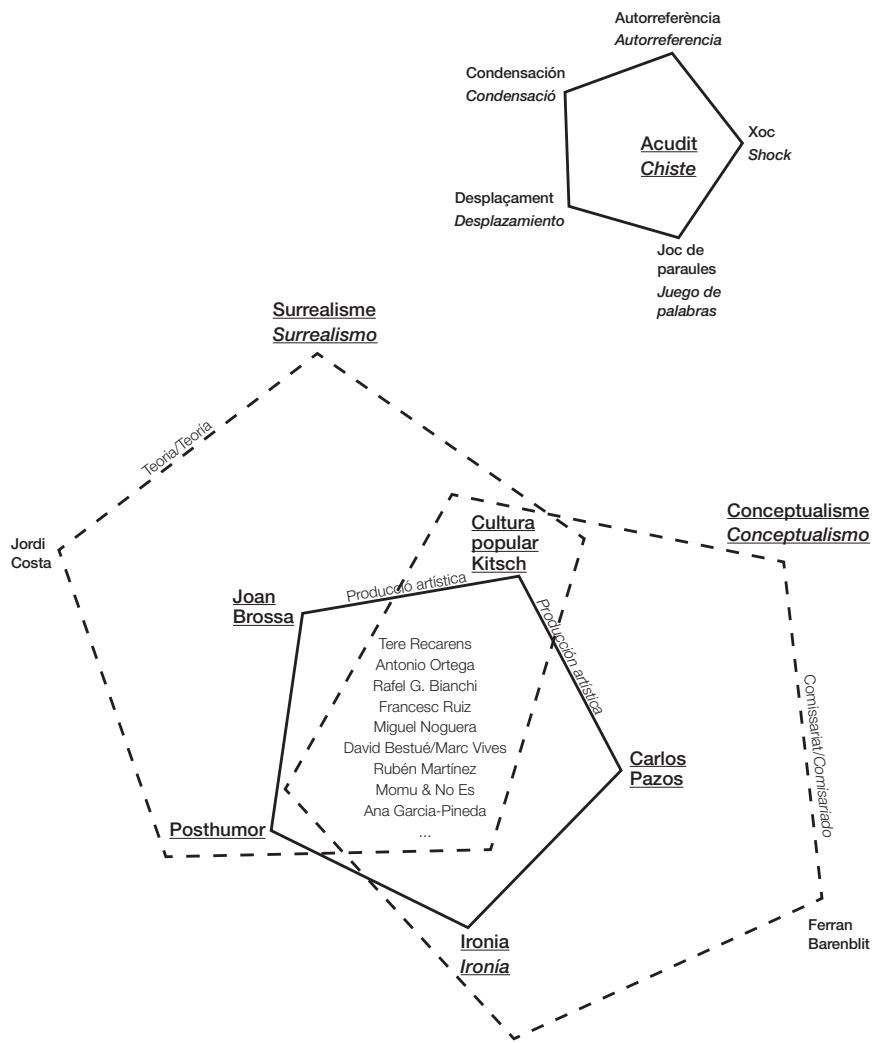
Nous formats editorials

Nuevos formatos editoriales

Durant l'última dècada s'ha anat desenvolupant un espai de producció artística, l'*editorial*, que, més que nou, era més o menys una posició latent, un camp d'experimentació complex i en contínua transformació. A Catalunya, a més, es dóna la condició de capital del disseny gràfic. Així, no és estrany que siguin els dissenyadors gràfics els nous col·leccionistes i els artífexs de la imatge dels artistes, ja sigui a través de les edicions, cartells, *flyers* o invitacions, com a través del disseny dels seus propis dossiers o webs.

Durante la última década se viene desarrollando un espacio de producción artística, el editorial, que, más que nuevo, venía a ser una posición latente, un campo de experimentación complejo y en continua mutación. En Cataluña se da además la condición de capital del diseño gráfico. Así, no es de extrañar que sean los diseñadores gráficos los nuevos coleccionistas y los artífices de la imagen de los artistas, ya sea a través de las ediciones, carteles, flyers o invitaciones, como a través del diseño de sus propios dossieres o webs.

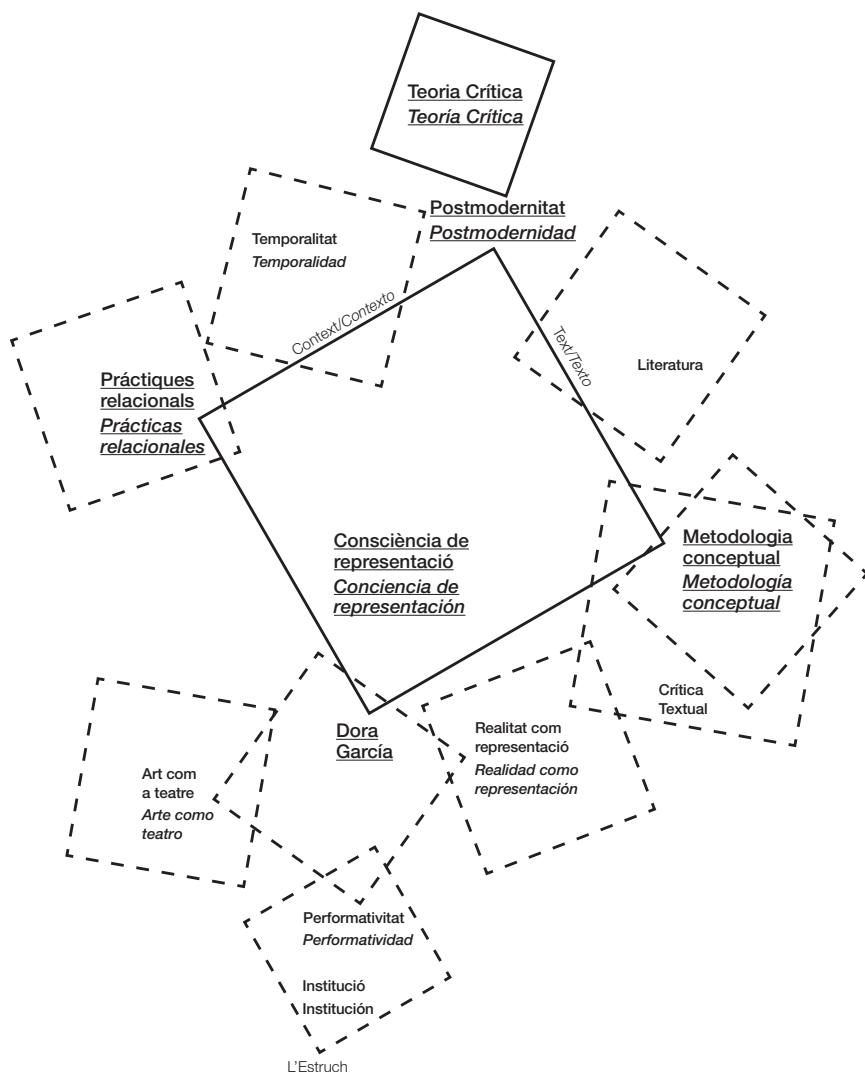
L'estètica del gagLa estética del gag

Un gag, un acudit, és una estructura lingüística que, mitjançant un equívoc, un desplaçament del sentit o una condensació de significants, provoca el riure en el seu receptor. A partir dels poemes visuals lúdics de Joan Brossa, s'ha generat una tradició desenfadada de joc amb el llenguatge que converteix l'humor i la ironia en una característica fonamental de la producció artística a Catalunya.

Un gag, un chiste, es una estructura lingüística que, por medio de un equívoco, un desplazamiento del sentido o una condensación de significantes, provoca la risa en su receptor. A partir de los lúdicos poemas visuales de Joan Brossa, se ha generado una tradición desenfadada de juego con el lenguaje, que convierte el humor y la ironía en una característica fundamental de la producción artística en Cataluña.

La pulsió de narrar

La pulsión de narrar

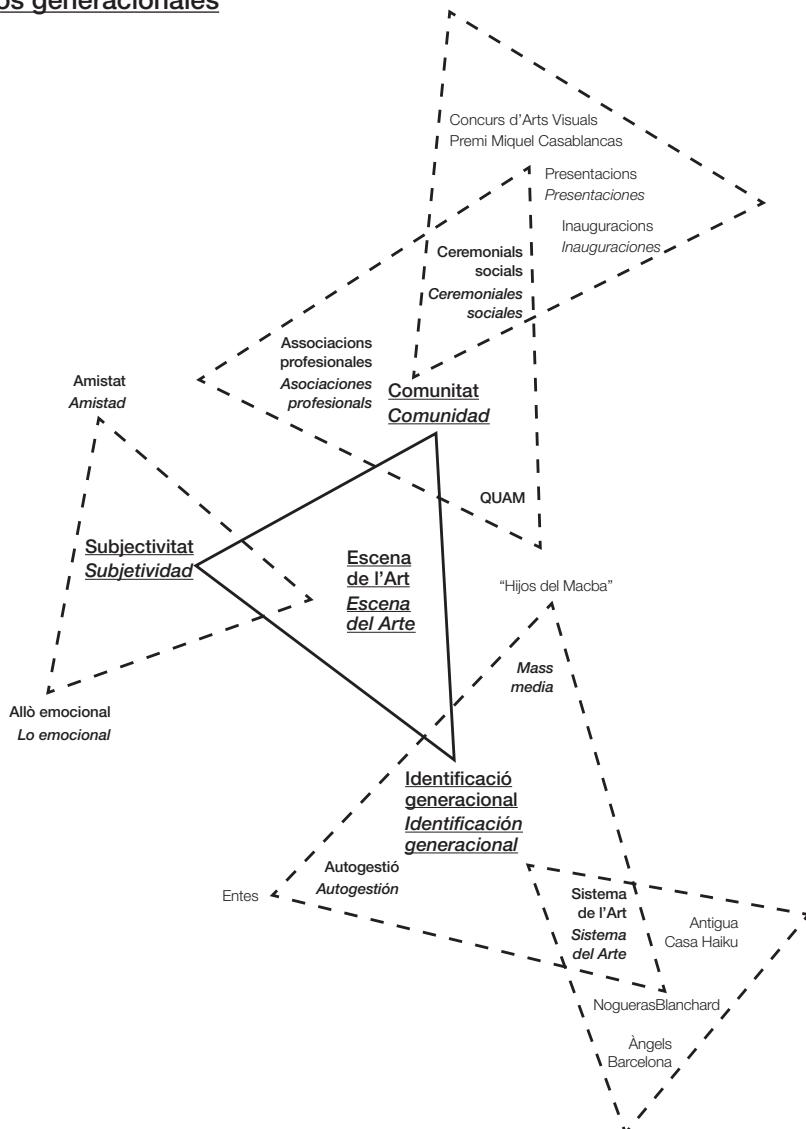

A partir de l'assumpció del caràcter processual de les obres artístiques, d'un transcòrrer temporal, accentuat en mitjans com el videoart o en els suports editorials, i davant la incapacitat de formular en una imatge sintètica els fenòmens i les conseqüències complexes de les intervencions artístiques, la narració s'ha convertit en un impuls fonamental en els artistes joves. Situar-se en la posició de narrador permet fer difuses les fronteres entre l'obra d'art tradicional i la literatura, el teatre o la performance oral.

A partir de la asunción del carácter procesual de las obras artísticas, de un transcurrir temporal, accentuado en medios como el vídeo-arte o en los soportes editoriales, y ante la incapacidad de formular en una imagen sintética los fenómenos y las consecuencias complejas de las intervenciones artísticas, la narración se ha convertido en un impulso fundamental en los artistas jóvenes. Situarse en la posición de narrador permite hacer difusas las fronteras entre la obra de arte tradicional y la literatura, el teatro o la performance oral.

Miralls generacionals

Espejos generacionales

Els vincles es construeixen en el camp de l'art, com en qualsevol altra esfera social i afectiva, a través de processos d'identificació o rebuig. L'especial vinculació amb la vida quotidiana del treball artístic fa que aquestes afinitats o diferències es construeixin també en un terreny fèrtil proper al personal, a les polítiques de l'amistat. Contradictoriament, els projectes artístics de grup, sota la iniciativa de vegades dels mateixos artistes o impulsats per l'escena, construeixen una imatge de generació que es torna identitat de marca un cop interpretada per l'opinió pública, cosa que genera un nou circuit de rebuigs i identificacions basades en la noció d'èxit.

Los vínculos se construyen en el campo del arte, como en cualquier otra esfera social y afectiva, a través de procesos de identificación o rechazo. La especial vinculación con la vida cotidiana del trabajo artístico hace que estas afinidades o diferencias se construyan también en un terreno fértil cercano a lo personal, a las políticas de la amistad. Contradicториamente, los proyectos artísticos de grupo, bajo la iniciativa a veces de los propios artistas o impulsados por la escena, construyen una imagen de generación que se vuelve identidad de marca una vez interpretada por la opinión pública, lo que genera un nuevo circuito de rechazos e identificaciones basadas en la noción de éxito.

Exposició

Direcció del projecte

Glòria Picazo

Comissariat

Manuel Segade

Muntatge

Croquis Disseny Muntatges i Realitzacions SA

Disseny gràfic

ferranElOtro Studio

Assegurança

Urquia & Bas

Transport

Joan Ruiz

Desplegable

Textos

Manuel Segade

Disseny

ferranElOtro Studio

Impressió

Cevagraf SCCL

Dipòsit legal

B-17488-2011

Edita

Ajuntament de Lleida, Centre d'Art la Panera

Centre d'art la Panera

Pl. de la Panera, 2

25002 Lleida

973 26 21 85

www.lapanera.cat

Agraïments

22@, Ignasi Aballí, ACVic. Centre d'Arts Contemporànies (Barcelona), Verónica Aguilera, Ane Agirre, Efrén Álvarez, Emilio Álvarez, Serafín Álvarez, Max Andrews, Àngels Barcelona (Barcelona), Martí Anson, Jordi Antas, Antigua Casa Haiku (Barcelona), David Armengol, Montse Badia, David Bestué, Rafel Bianchi, Luis Bisbe, Rebeca Blanchard, Jordi Boldú, Bólit, Centre d'Art Contemporani (Girona), Sergi Botella, Àlex Brahim, Jorge Bravo, Tania Brett, Luz Broto, Cal Cego. Col·lecció d'Art Contemporani (Barcelona), Juan Canela, Mariana Cánepa, Centre Cívic Can Felipa (Barcelona), Centre Cívic de Sant Andreu (Barcelona), Centre d'Arts Visuals d'Amposta (Tarragona), Olivier Colet, Fito Conesa, Carles Congost, Amanda Cuesta, Mery Cuesta, Pilar Cruz, Célia del Diego, Ediciones ET, Espai Cultural Caja Madrid (Barcelona), Espai etHall (Barcelona), Espai Zero1 (Olot), Pol Esteve, Toni Estrany, ferranElOtro, Jaume Ferrete, Oriol Fondevila, Pauline Fondevila, Galeria Toni Tàpies (Barcelona), Galerie Xippas (París), Ana García-Pineda, Dora García, Alex Gifreu, Rubén Grilo, Núria Güell, Oriol Gual, Halfhouse (Barcelona), Antonià Huguet, Joana Hurtado, Daniel Jacoby, Jeleton, Ana Jiménez, Tamara Kuselman, La Capella (Barcelona), laPinta, Jérôme Lefaire, Rosa Lleó, Eli Lloveras, Víctor Lobo, Maribel López, Edelweiss López, Martí Manen, Gustavo Marrone, Rubén Martínez, Jorge Luis Marzo, Lluc Mayol, Fran Meana, Susana Medina, Martina Millà, Irene Minovas, Àlex Mitraní, Momu & No Es, Mariona Moncunill, Julia Montilla, Frederic Montornés, Joan Morey, Àngels De la Mota, Marc Navarro, Miguel Noguera, Àlex Nogueras, NoguerasBlanchard (Barcelona), Manuel Olveira, Antonio Ortega, Maite Palomo, Javier Peñafiel, Rosa Pera, Alberto Peral, Gerardo Peral, Gabriel Pericàs, Maribel Perpiñà, Jordi Pino, Glòria Pou, ProjecteSD (Barcelona), Job Ramos, Tere Recarens, Alex Reynolds, Xavier Ristol, Francesc Ruiz, Mireia C. Saladrígues, Sala d'Art Jove (Barcelona), Txuma Sánchez, Diana Sans, David Santaëularia, Jorge Satorre, Soon in Tokyo (Barcelona), Sinéad Spelman, Quim Tarrida, Terrassa Arts Visuals (Barcelona), David G. Torres, Zaïda Trallero, Ignacio Uriarte, Eulàlia Valldosera, Oriol Vilanova, Montse Vilanova, La Virreina. Centre de la Imatge (Barcelona), Marc Vives, YProduccions i Borja Zabala.

© dels textos: els autors respectius, 2011

© de les traduccions: els autors i Ajuntament de Lleida,

Centre d'Art la Panera, 2011

© de l'edició: Ajuntament de Lleida, Centre d'Art la Panera, 2011

lacapella

Ignasi Aballí, Oscar Abril Ascaso, Pep Agut, Efrén Álvarez, Serafín Álvarez,
Maria Amat, Martí Anson, David Armengol, Aimar Arriola, Azotea, Montse
Badia, Ferran Barenblit, David Bestué, Luis Bezeta, Rafel G. Bianchi, Luis
Bisbe, Rebeca Blanchard, Jorge Blasco, Pilar Bonet, Sergi Botella, Álex
Brahim, Jorge Bravo, Luz Broto, Dan Cameron, Juan Canela, Manel Clot,
Jordi Colomer, Fito Conesa, Carles Congost, Jordi Costa, Creatures, Pilar Cruz,
Amanda Cuesta, Mery Cuesta, Nuria Enguita, Jordi Erola, Pol Esteve, Pablo
Fanego, Fanzinoteca Ambulant, ferranElOtro, Rosa Ferré, Oriol Fondevila,
Pauline Fondevila, Dora García, Ana Garcia-Pineda, Alex Gifreu, Rubén Grilo,
Núria Güell, Florenci Guntín, Daniel Jacoby, Jeleton, Tamara Kuselman,
Dídac P. Lagarriga, laPinta, Latitudes, Leland Palmer, Maribel López, Sònia
López, Martí Manen, Bartomeu Marí, Chus Martínez, Jorge Luis Marzo, Fran
Meana, Jonathan Millán, Jordi Mitjà, Alex Mitrani, Momu & No Es, Mariona
Moncunill, Julia Montilla, Frederic Montornés, Marc Navarro, Miguel Noguera,
Àlex Nogueras, Hans Ulrich Obrist, Manuel Olveira, Antonio Ortega, Carme
Ortiz, Ramon Parramon, Carlos Pazos, Alberto Peral, Martí Peran, Noemí
Pérez, Eduardo Pérez Soler, Gabriel Pericàs, Javier Peñafiel, Glòria Picazo,
Marcel Pie, Glòria Pou, ProjecteSD, Job Ramos, Tere Recarens, Alex
Reynolds, Xavier Ristol, Valentín Roma, Jaron Rowan, Francesc Ruiz, Mireia C.
Saladrigues, Txuma Sánchez, Jorge Satorre, Save As... Publications,
Manuel Segade, Teresa Sesé, Sinead Spelman, Quim Tarrida, David G. Torres,
Ignacio Uriarte, Verónica Valentini, Eulàlia Valldosera, Marta Vilardell, Jochen
Volz, Ignacio Vidal-Folch, Enrique Vila-Matas, Oriol Vilanova, Marc Vives,
YProductions.

Una producció de | Una producción de:

centre d'art la panera

Ajuntament de Lleida

Ajuntament de Barcelona

C BARCELONA
CULTURA

Patrocina | Patrocinia:

el Periódico

Col·labora | Colabora:

café
SCHILLING